(ناجەی سروری)

(نامەی پیرۆزی)

(آگاداری خوێنەوەی)

عبدالکریم مدرسی مدرسەی

حەزرەتی شێخ عبدالقادر

گەیلانی قدس الله

روحە آمین

بسم الله الرحمن الرحيم

ستایش لەبۆ پەروەردگارە
نومایش لەبۆ خونکاری ستارە
درود بۆ زاتی پاکی رەهبەرە
ڕێی ئێمەی هەمو پەیڕەوی پێغەمبەرە
ناوی محمّد وصفی محمودە
نازناوی ئەحمەدە لەلای معبودە
عەرشی مەعراجی صعودە بۆ حق
فەرشی مقامی محمودە بۆ خلق
هەم بۆ یارانی ڤیدا کارانی
بۆ آلی نەزری دەروون دارانی
سەرکەهەڵی بێتی ناوخانەدانی
مەستورەی پەردەی حیا دارانی
بۆ پەیڕەوانی ڕێگەی جانی
تا ماوەما وەکو بونی جهانی

ئەم جارە براکان بروانن بە دل
بو ئەم پیش کەشە دیئەی دەستە گول

باقی ثا مری حق بە یاری یاری
تاوەم بەردانا بە (آگاداری)

لەسەر نامە جوانا ئەمەمە بەستە
بو بەنی آدەم ئایی پیوستە

نشانەی آینی زەردشتی بەرزە
کە هوی روناکی یانائی عەرزە

ئەخلاق پیویستە بو بەنی آدەم
کە ئەخلاق نەما تاریکە عالەم

ئومەت ئەخلاقە کە ئەخلاق نەما
ئەدلیش وەکو توز ئەروا بو سەما

لە بورە سائی کاری ژینو ژین
پیویستە خلقی آدەمی آمین

زوربه‌ی ئه‌خلاقیش به‌ علم الیقین
خه‌رعه‌ بو یاسا و نظامی ئایین
له‌ ترسی خودا و ته‌مای باره‌ی دین
ئنسان رائه‌گری کاره‌ دشتی شیرین

ئه‌ باری ترا ئه‌م عه‌رزه‌ وا آوه‌
زوربه‌ی خه‌لکه‌کی سه‌رلیشێواوه‌
هه‌رکوی ئه‌ڕوانی چه‌لی کوژراوه‌
چه‌ن که‌س به‌ناحق خوینی رژاوه‌
سوپای بی سامان هیرشی ئه‌هینی
ریشه‌ی آره‌می له‌بن ده‌ردینی
هه‌ر هه‌تکی عه‌رزه‌ و هه‌ر تالانی مال
هه‌ر دیل گرتنه‌ ژن گه‌وره‌ و منال
هه‌زاران مه‌ گرن ئه‌یبه‌ن بو په‌نا
ئیتر بچه‌نه‌ گوڕی ئه‌یبه‌ن به‌ زنا

ئەلێ بە غەم و غا ئەم سەر زەمینە
ئەلێ حەرەم خانەی رەش کاردشینە

ئەلێی رووی زەوی شوێنی دیوانە
یا دنیا ماوای وەحشی کیوانە

سەگ بچانە زانی بیچی لەدکوشی
لەسەر چە جوزری لە خوایە بررشی

یادای آسایش لەسەر رووی زەوی
نامێنی بۆکەسی لە بەرزی و نەوی

دیاشتر چە ناسالی سەراسەر ناچرل
لەگوری تەنگا جێگەی جوانە گرل

لەهەموش یاوی لە عشقی ئەرزن
چون مایەی فتنەی هەموو سەرزەرزن

مەگەر لە وانە ماوەن لە خلاقی
کەمی واسطەی خوشی آفاقی

بەیاری ترا ئەڕوانی ئومەت
گەلێکی تیابە بە قەدر و قیمەت

دارای عقل و علم دارای صناعە
دارای اختراع بە استطاعە

ئەڕوانە هەوای بانی آسمان
ئەڕوانە دەریای قوڵی بێ ئامان

بە تۆپی گەورە کێو ئەڕوخێنن
قەڵای حەو حەسار لە بن دەرێنن

ئەبنە حوکمدار لەبو سەر زەمین
بە بێ ترس و بیم لە عزا ئەژین

ئەمانە پێیە بە شێوەی شعور
نەک وەکو یاروی بە هەوا و غرور

ئەگەر زانە و علمە کابرای ئەی زانی
ئەبێ بە مایەی خۆشی جهانی

هەر لەبەر خەوتانی گەلی بەشەری

یا بەو زوبانیە کاری خەتەری

ئەو علمە چییە کە لەسەر زەمینی

ببێ بە مایە لە عنەتی ئافرین

مەبێ هەر علمی لەگەڵ ئەخلاقە

مایە روناکی چەرخی آفاقە

مایەی شعورە بە مەسئولیەت

مایەی دستورە بۆ خۆشی قەومێ

مایەی برائی صدق و صفایە

مایە آگائی و منبعی صفایە

یانی ئەنجامی ئەخلاقی بەرزە

بە راستی ئەوە پەروەری عەزیزە

هۆی آسایشە بۆ بنی آدەم

هۆی نومایشە بۆ خۆشی عالەم

بە باری ترا بەدل بردانە
بو بەنی آدم لەم بروی جانە
نوعیکی وایە مدنی طبعە
خاوەن طبیعکی بەاصل و فرعە
پیویستی هەواو آوو طعامە
بونی ئەمانەیشی بەپیی نیظامە
بازی جاری آوی پیویستی تاوە
مالی پیویستی گەرمای هەتاوە
شوینی نیابژی پیوستە بەخاک
بەمارو بە مرر بەدراوسی پاک
تی کوشین فەرزە لەبو ژیانی
بو یارا زنی شەری حەیوانی
مبلی بەرگری شیواری نالی
بەبی چ کە حەرکە قراری نابی

بانی تیکەلی پیویستە لو عەرد

ناوەکی کیوی رووکاتە هەرد

ودریعی تیکەلی بو بەنی آدەم

بێ یاسانالی یقینی خارجەم

هەرکەسی سوالی لەبیرچون ئەدی

ئەیەوی باری لەشان داکەوی

بەلی یاسالی رەسنا بوگشتی

ئاشرین بەخوشی بی مەدرەوشتی

یاسای عادەتی بو بەرچاوانە

انسان ئەترسی لەو پالوانە

بەلام پاریزی لە بەدرەوشتی

کە ددرکەوتوە لە کوری گشتی

پیویستی شرعە لە خودای عالەم

لەروژی جەزا دادگای آدەم

تا پارێزگاکا لە هەوای نەفسی
ما لە بەر کاری ئارەزووی جنسی

یا لە ترسی مردن بۆ ماشی خەلکی
یا پارێز کردن لە ڕێی بێ کەلکی

یا لا گرتنی پەیمانی بەسراو
یا ڕاستی و تار لەگەڵ لێقەوماو

ئەمانە هەموو مایەی سەربەرزن
هەوی آسایشی ئەهلی سەر عەرزن

ئەم یاسا یاسای دینی خودایە
بێ یاسای خودا دنیا عەوغایە

ئەم یاسا مایە خۆشی عالەمە
آوی درەختی خۆلکی آدەمە

بەم جۆرە فەرزە بە عەقلی هوشیار
آیینی بە ڕاستی بێ بەسەر دیار

گەل هەرگیز نابێ بێ یاسا ببەسەر

گەلی بێ سەرلێ ئەوجا دەربەدەر

یاسای پیرۆزی آدەمی هشیار

دینی اسلامە لەسەر اعتبار

بەبێ دین نابێ پیرۆزی بشر

هەر دینە مانع لە کاری خەتەر

دین ستەم پەروەند دروست نەکا بوت

بۆ خودا دەبوخە بکیە لەبوحاجاتخۆش

خودا بناسی اطاعەی بکەی

دەستی دل لەبۆ معصیەتی نەبەی

خەلکی بناسی لەسەر یاسای دین

حەق راگری لە دەوامی بژین

خۆشیت بناسی و حقوق راگری

هەتا لە گۆرا جێگەی خۆت بگری

ئەم خولکە بە رزە عطای خودایە
روو رەی بە ایحای رسول اللە یە

رسالەی خودا بو ئەم بارە بو
بو شفای دەردی سیاچارە بو

لە لالی توحید بو پەروەردگار
لە لالی یاسا لە بو روژگار

طاعەت بو خودا بە یاسای انور
یانی بە بەیان لە لای پیغەمبەر

تا بەشەر لەسەر تەقوا بمینن
لە تاریکی دا کەم دا لە مینن

هەرچی ها تەبە سەر ئسلاما
لەگورەی میژوی لە روژی ایاما

هەمو پاداشی تەوات باری بو
لیمنی لە جەزای ستەم کاری بو

سەرخوشی نە قام داوین پیسی شەو
لالە بمەد لە جیهان روناکی پرتەو

خودا فەرمانی لەسەر تەوحید بو
باسای رێبەری نەرزی رشید بو
فەرمانی لە عدل و احسان بو
وەفای پەیمانی بەینی انسان بو
فەرمانی لەسەر علم و صەنعەت بو
لەسەر آمادەی هێز و قوەت بو
لەسەر راستی و لە ئەمانەت بو
بە حفظ الغیب بێ خیانەت بو
بۆ پاراستنی نەفس و ناموس بو
پارێزی هەدەش مالی مخصوص بو
پارێزی وفا و صلەی ئەرحام بو
لەسەر یەکیتی بۆ خاص و عام بو
ئەمان دایا نەدرو دەلەسە
گوێ ناکەی بە دوو بیرکاوەسوەسە
مسلمانەکان لە یاسا دەرچون توون
خوداش قاری گرت دەرچون تونار
ولوانهم آمنو بینە ئەمجار و اتقوا بە حق بخوێنە

بە یاری ترا ئابێ کە مالە   خلافی ئایینی ھەموو بەتالە

ھەمە لەو کاتەوە دنیای داناوە   لە ونا واجبە نگە لە ھەموو لادە

حق ھەرگیز نابی بە کاری باطل   قەت عاقل نابی بە یاری جاھل

تا بەتێ کاتی اسلام ھاتە ناو   کافران ھەموو کەوتنە چاوەراو

ئاگریان تیچوو لە ترسی ئاینی   لە ترسی چونکی رھبەرێکیان مایی

قصدیان نەکرد فتنەیان ناوە   لە ناو اسلاما لە ھەموو لادە

پاشی فتنە چونی بە وینەی قسب   ھاتە پێشەوە جەنگی بە صلیب

تاتار لە لاوە صلیب لەولاوە   لە ناو جیھانا اگریان ناوە

بەلام موسلمان لەو کاتە زور بوو   دلیان بە نوری خودا پیر نور بوو

بە جیھاد و جەنگ بە ارشادی عجم   بوون بە ھەرەسی ملەتی اسلام

بۆ آخر زمان موسلمان کەم بوو   کافر بوو داوا خاطریان جەم بوو

ھەر بە دەستی یاری موسلمانەکانا   موسلمان فروتان بە نەکردووتە کانا

که هێزی بەرزی ئیسلامی نەما	کافران دەوری چوون لە رقەی دینەما

ئیسلامەکانیان هەموو بەشی بەش کرد	دڵیان بە تۆوزی هەوا پڕ غەش کرد.

بارزی نامەردی بە شێوەی ئیسلام	دوور لە حەقیقەت لە عەقڵ لە زانام

بوون پێکۆرەی کافری دژمن	بوون بە قەصابی گەردنی زامن

هەرکەسی ضەرەن بیری باوەڕید	لای کافرەکانە فایدەی شەڕید

بە دەستی خۆمان هەموو تێکدران	جا چرای کافر هەموو هەڵگران

کە وتنە پیلان بوونە خانی دنیا	هەتا نەبینی مەردی بە تمکین

هەتا نەبینی باوەڕی ئیسلام	هەموو بگۆڕین بە گەڵی نەفام

دەرچوو بەرنامەی تایبەت لە خودا	پەنا بە خودا لە عەودوغا و سەودا

ئوستادی جیهان لە بابی بعیەت	بوولا بەردڵی هێزی حەقیقەت

کە وتنە تانە لە زاتی ڕەهبەر	لە وحی خودا الله اکبر

لە ئەصحابەکان لە فیداکاران	لە ئەهلی بەیتیا دڵ مونەوەران

لە پێشەواکان لە ئەولیای دینیا	هەموو بوورە ڕای شەیتانی لەعین

حەددەل دانرا بۆ نحوی اسلام   تا بە پێ بیدانە بۆنی علمای اعلام

نە صدرە سانە لە سەر حەلقەی تۆن   هەوی بەرزی علمی خاوەنی حقی بون

بۆ علمی صرف و نحوی مبارەکن   بۆ علمی منطق خاوەنی تەدارن

بۆ مناظرە و بحثی بە دقت   هەتا دوورکەوی حق و حقیقەت

بۆ علمی بەرزی بلاغەی لطیف   بۆ فامی بابەی قورئانی شریف

بۆ اصولی فقه لە اصولی دین   لە بودە لیلی چرای ڕێی تعیین

بۆ حدیث و تفسیری شریف   بۆ فامی معنای قورئانی لطیف

هەتا ئەمانە لە رووی زەمانا   باسی بە سێ‌روی کوونە سالئا

ئەم علمانە کە چەکی دەستی   تیر و کەوانی کاری بەدەستی

نە بیستی لەلای گرووی سالدا   باسی بەئەران لە رووی ناما

نە مێنی ئەرابای خاوەن استدلال   لەبەر دعوای اتباعی ضلال

لقد خلد الجو بشی واصفری   چو خۆتی زهرە دخوتی حشری

نەزانستی علم و سیرەوی لە دوینە   بۆ عاقل نەلێ بە رێگەی رەهبەر

کە تۆ گرمێشتنی زانا کانی ئەمال   چ هاتن بۆ سەر گەلی موسلمان

بە پرسیاری ئەوانە هەر چوار   بە تالی ناحق لەم لادێ قەشیان

لە رخنە گرتن لە لصوص دین   لە رخنەی بێ تام بێ تاکی تمکی

بە فیل هاتنە پێشی بە دینی عیار   بە شیال لە لۆلی حوخەریتار

مەلای داماوی بێ یارە وکا   لە علمی هەر دوی دنیا آوارە

مەسەر یان بێ دانا دکوشە و شار   دە رچولە و ولات لای کردە کوسار

رەوشە مخلوقیش لە سەر زانا یی   کە وتنە دوی فتنە و دسیسەی علوی

هەتا کو بلێن علمای اسلام   هەموو لە ژانن بە دینی عوام

خەلکی لە دینی اسلام وەرگەری   چ جرای هەموو جای کا وەهەلگری

جا وە رنف فرەون بو جارێ اسلام   تدبیریان نجی بە ناگردی عوام

ئەم بە دینە حقیقە روی کردە عالم   کە رێی بکا لە بنی آدم

دوهەم اهالی مدرەسە سەرگشتی   بی شماری دینی بی سەربەر شتی

مشرق تا مغرب جنوب و شمال   لە خوێندن کارا داکرابو اخمال

دینی اسلامی هەواخوای علم

هەوای علمو ئەخلاق و حیلمە

فەرزی ئومەتو صدلەمتو پیشە

هەتا ئەم لی دەرچی لەم ئیشە

بەلام اصولی اسلامی فەرزە

اصولی اسلام لەزۆری بەسەرعەرزە

لەگەل ئەوش اهالی ئەمجاد

یانی کەرامەی کوهلی اجداد

ئەوەی شەرەفی بابی ئەزانی

تادەربەدەربی هەتا ئەتوانی

آیەی سنة أبیکم فەرزە

بزانی پایەی ابراهیم بەرزە

مع اللە ترائی وون کرد   علمی عەرەبی لەنادالابرد

لە دوازدە سالی بو عەبادی

هیشتا نازانن اعرابی عادی

بازی زمانی بیگانە زانن

لە لام زمانی خویان نازانن

بیجگە لە مانە بو آدابی دین

لە بیروباوەڕ لە لوتری شیرین

ئەوانە بیگانەن وەکو بی زمان

لە باتی ایمان پیت ئەلی نامان

کی بی منکری علم وصنعت لی

مەگەر نە فامی لی طبیعەت لی

بەلام بیولیستم شعوری نسان

بو حالی پولتی لیما ئەرجان

فەرزە ماموستای زانایان بێ
لەسەر عەرزەبێ آ کامایان هەبێ
ماموستای پاکی بە شەرمو شکو
ببێتە پێشەوای نوێژی نیوەڕۆ
ئەگەر بو نوێژی عەسریش حازر بێ
ئەبێ نیشتمان خێری داولێ
کل مولود یولد علی
فطرة حقه فەرمودەی مەولا
ئەربەی باوکو دایکی بە ئەدەب
ڕولە ئەباتە سەر پایەی حەسەب .
ئیمە مدرەسەی خوماتی بێ لە وەی
مویەززی پایەی کەسی هەلکەوی
مایەی مدرسە ٣ لو .. نیە وەسوەسە
با هەر ئەخوێنی ئەزانی تەسە

کاتێ چی گەیشتە لە خوێندنگادا
پێ ئەڵێن دوکتۆر لە بارەگادا
وصفی مطلق لە عرفا قەی قەید
چیە بو معلوماتی چە بو عرفی زەید

ئەوەی بیطەرەی حەیوان ئەبینێ
خۆی بە طبیبی ئینسانی نوێنێ
سەرسامە کەم لە ضەوەن ئینصاف
وەلامێکی راست بێ شوبهەی خلاف

چون ئەڵێ طبیب لە یورەزرعی دل
بێ بە دوکتور بو پیوەندی چل
کاکە بو خودا پیویستە فەرق
نوروونی دل بە وینەی بەرق

فەرزنە ... شانەی فەرقی دوکتوران
دوور و دۆعەجەم ئێرانە توسان

سەھەم ئازادی ڕیگەی مناهجی
وەکو سینەما و خانەی مەلاهی

وەکو تیکەلی طلبەی ئەجناس
بۆ شیوەی حوریەت بوە بە ئەرجاس

بە جەمعو بارکی میرم تیکەلی
سەرپوشی لابرد بو هادەم نزلی

ئەمانە و وینەی ئەم نەوعە کارە
بو یاسای ئیسلام بە ڕاسی عارە

پیویستە کەمی بیر بکەینەوە
سودی ئەمانە لیک بدەینەوە

پیش کەوتن لە سەر علمە و صناعەت
نەک بە سفور و شیوەی شناعەت

حضارەی هوشیار یاسای شەرەفە
بی تاجی شەرەف ئافرەت تەلەفە

چوارەم ناملیکە وکتیبی نابابـ
هاتن بوشارانی بەباری خەروار

پیرلەئەفسانەو واتەی پیرد بو2
بو ترغیبیی ئەفسانەی زبان رباری بید

ئەعلو بەقصوری بەدینەی وەها
بەتالانی ئەبا شعوری وبەها

گە لی لەگەنج وجوانی بی شعور
بە مە گومرا بونی رەرچونی لە ستور

زوربە کتیبی بەد بیرو باوەر
بوبە هوی فەسادلەبو آخرشەر

مندالی ئەتمام جوانی بی رەلیل
ئەکە ویشەداو بەچرادەلیل

ئەمەیشی کە لیکی فروتانی لە عالەم
زیانی زوردا لەنەنلی آدەم

تابیەتی چاپی قورانی کەریم
کەوتەدەستی چەپ لامەزدی لیئیم

پێنجەم چاوپێری بو لە قەلیات
لەوانە دوورن لە یاسای نەجات

سەهەمد جوری یارمەتی لە دریغ
تا ببینە پاکار بو هەرکوێ ئەبرێ

بو کومەڵی دینی پەرگەشتی اسلام
ئەمەش دەردێکە بێ دەوای ئەیام

چونکی سەرکەوتن بو پایەی بولەند
بون بە خاوەن را و گەلی ئەرجومەند

وەظیفە و نانو آوی جوانان
بەم سیلەطانە کەوتە دەستیان

بەهانەی ئەمە چی یە آزادی
آزادی ئەلێ بەهوی دڵشادی

فەرموودەی رەهبەر زورن بو یەیان.
بەیانی فتنە لە آخر زەمان

ئەمینی لە سرار حذیفەی شریف
ئەم باسە ئەلێ بە دینەی تعریف

فتنە دەرپەچێ لە هەموو جۆری
هەتا کو ناسای اسلام بگۆڕی

چە روس بردنە بۆ کتێبی راس
هەرچەن کەلمەی مایەی التباس

چەن کورتە کتێب لەسەر ناوی شرع
نە طبق اصلن نە رێکن بۆ فرع

هەموو ئەنجمی پارە و تەمەع
هەموو بێ دینی لە ابتداع

بەس بوو ئێمە اجماعی سلف
هەتا ئێستا نیشان نەروا بە تەلەف

زۆربەی موسلمان چە جای اجماع
کافیە لە بۆ رێگەی انتفاع

ئەگەر ناسا گالی بێ بقرێنی
جون هشیار دینی لە بۆ ئەو دەرینی

مخالفی مرین بە وینەی بزنە
تصەور مەکە مردیکی مەزنە

بەکی بە دبەختی دەرگای پێ نەگری
ریگەی ئاگای لە دلی نەگری
جون ئەکار ئەکا پەروەردگاری
لەگەل تطاموی اساو آثاری
خالق معلومە لە روی جهانا
وەکو نوری روژ لە آسمانا
ئەم آسمانی بەرز و بالایە
بە نەخش ونیگار شرین کالایە
مەشرق تا مغرب جنوب تا شمال
پرلە ئەستیرەی زیبای بەجمال
ئەو دوازدە بورجە تیایا ئەبینی
لوبان بروانی حیران ئەمینی
ئەو پشتینە بەوا لە کەشکەشان
وەکو پشتینەی غولامی پاشان
هەموو پەروەردەی ذاتی خودایە گیان سپێردەی حوکمی خودایە

روژێ کە ملیونێ ئەوەندەی عەرزە
شعری ملیاری لەسەر ئەو تەرزە

مجموعەی گەلی سیارات هەمو
ئەسوڕێنەوە بە رەو رەو بازو

هەرکام لەوانە لەسەر مەداری
لەسەر میزانی لەسەر شماری

بەسالەهای ساڵ لەری لانادەن
لە حوکمی خالق ملیان بانادەن

چۆن بێ خالقە ئەم جەرەکانە
روژی ئەساسی چەن کارەسانە

بۆ متحرک کەی اللە بە بەرچاو
محرک فەرزە بە عەقلی تەواو

چلون محرک بێ شعور ئەبێ
هاتو چوی دائم بێ دەستور ئەبێ

دەوار هەڵ بدری لە لاکو ساری
خیوە نیکت دی لە ری یاشاری

چون ئەو دەوارە و ئەو خیمە جوانە
بی خاوەن هاتون بو ئەو مەیدانە

بەرگیکی جوان لە بەری ئەکەی
هەزار آفەریت لە خیاط ئەکەی

عەجیبە عالەم لە خوار تا بەسەر
نازی بە بەرگی تو ئەیکەیتە بەر

ئەم کائناتە و ئەم چراخانە
ئەم روژ و مانگ ئەستیرە جوانە

بیری ناسکی تو را ناکیشی
بو ئەو نەقشانە یەکی بیکیشی

من لە لام وایە کە پەروەردگار
دەلیلی ناوی بە بیری هشیار

موافقە ئەلێ لەم نەوعە جیدا
سواری کەری بو بڕوا بەری دا

خشەیێکی بیست لە سلەمیتەوە
لە رەوتی ریگا خوی ئەگریتەوە

هێناتی ئەکا ئەو خشە وخاشە
لە وڕشنیە یا لەویل داشە

حەیوان ئەفامی خشەی بەرد وار
بی خاوەن نالی لە رووی روژگار

ئنسان نافامی عەرزو آسمان
هەروەرە کاری پیویستە بیمان

بروانە هەوای پر بەرق ظاهر
بروانە رەربای خاوەن جواهر

بروانە سازاو عەرزی خاوەنەکان
بروانە کیوی لالەزارەکان

دڵی گوی بگری لە پەرەی گولی
هیەر لا اله الا الله ئەلی

پێویستی نیە ئەم دەنگ باسە
ئەرخۆت لەباسی خوداتیباسە

آفاقی عالەم بوبنی آدەم
دەلیلی زدنە بوخودای عالەم

لەوەروناکتر لەنفسی ئنسانە
دەلیلی خودای خاوەن احسانە

ئەوەی بڤامی ئەزانی جهان
دادگاشکە ظاهر نەک پەنهان

هەرکەس بەقەی خوی لەسەرکردەوەی
جەزاوەرئەگری بوپاداشتەکەی

دیارە جەزای دادگای دنیا
حاکمی ئەوی زانابی و وریا

ئەوحاکمیشە زیندوە و زانا
خاوەن خواهشت و بینا و تەوانا

بەلا الە الا اللە قەسەم
پەروەردگارە بۆ دلو جەسەم

باسی رەهبەر

ئەو خودا دنیای لە نەبوون هێنا
گەردی بە بینای پڕ چرای مینا

حکمەتی حەقە رەهبەر بنێری
ئەمی هوشیاران بە ئەو بسپێری

ئەمی بە یاسای دەسای انسانی
ولو دەروونیان بێ نورانی

بە نووری رەحمەت دلیان بنووسی
نەکەون لە شوێنی [illegible]

ئەو رهبەرێشە ذاتێکی وا بێ
خاوەن کەمال بێ و دور لە هەوا بێ

دلی بە نووری حق وێنەی چرا بێ
رازی بە قسای هەردو سەرا بێ

بەرزی ئەولادە بێ لە هەر کەسی
دل منەوەر بێ تا آخر نەفەسی

دەم بە بەیانی ذکرخودا بێ دە یادی خودا دائم آگا بێ

ڕەهبەری وابێ فریشتەی ئەمین

تا دڵ بێ بۆ لای بەقەدر و نمکیی

وحی بۆ بێنێ لەلای خوداوە

حەبەرداری کا لە هەمو لادە

دڵی پڕ نوور بێ بە نووری خودا

دووری خاتەوە لە هەوا وسەودا

بیکا بە ڕەحمەت بۆ هەمو عالەم

بە مایەی حیکمەت پێ ببێ ئادەم

بە عەقڵی هۆشیار ئەبێ بالالی

خاوەنی پایە و بەرزی ئالای

ببێ بە مایەی پیرۆزی بەشەر

بیپارێزی لە ڕێگەی خەتەر

جا ئەم ڕەهبەرە وەکو هوبە وایە

گەلێکی ئەوی بە پایە و مایە

(باسی یارانی ڕەهبەر) ٢٢

گەلێکی وا بن خیر الأمە بن
خاوەن قیمەتن خاوەن هیمە بن

ئەوانە چلۆن گیان ئەکەن بە فیدا
بۆ ڕێگەی ڕەحمەت لە ڕەزای خودا

چۆن لە ماڵ و حاڵ دوور ئەکەونەوە
پاش دوو جار هیجرەت دیسان دێنەوە

چۆن تاڵاوی مەینەت ئەچەژن
چۆن فێضی خودا بە دڵ ئەمژن

چۆن لەگەڵ غەزا و جیهاد کافر
ئەبن بە عابد باطنی و ظاهر

قورئان و حدیث پاک ئەکەنە بەر
بۆ گەلی عالەم ئەبن بە ڕەهبەر

چۆن فەتحی دنیا ئەکەن بە سەراسەر
بە بەرزی شیری الله اکبر

عەدالەت ئەکەن بە قومی ڕەحمەت
وای بە وەشێنی بۆ خێری ئومەت

ئەوەی دژمنە بەم ئەم ذاتانە
بەراستی برای شومی شەیتانە

گەلی کە خودا رازی بێ لەوان
بانی ئەوانە پێرێ لەلیمان

بەحاطو رەهبەری حوێ صنو رلی
مایەی روناکی دەروند دەرطی

زەیتی کەرامەت لە مالی ئەولی
تعلیمی حکمەت ئەصالی ئەوی

ئەصلی بەیتی ئەو حلوئانی نورە
حلوێ لە لوری کرامەت دورە

آمخ بو ئەوکاتە دادگای خودا
ئەبێ بە جێگەی دەنگی شەهدا

کماش بوستانی لەسەر بارەزو بیش
یوفرمی ئەبینی ڕوسپی وار ورەش

ئه‌وه‌ی به‌ دزی ئه‌مانه‌ ئه‌دوی
مابیروا له‌ ناو دوزه‌خا بسوی
چرای ره‌حمه‌تی پادشای عالم
کاتی هه‌ل گرسی بو به‌لی آده‌م
ئه‌وه‌ی دیته‌ لای منور ئه‌بی
ئه‌وه‌ی دور که‌وی ده‌ربه‌ده‌ر ئه‌بی
چرای کاره‌بای [illegible] ده‌ئه‌به‌ده
له‌سه‌ر روناکی روی محمده
پیرشنگ وه‌شینه‌ بو دل پاکه‌کان
نوری ره‌حمه‌ته‌ بو روناکه‌کان
سه‌ما مانی دین له‌ اعتقادا
له‌ ری ئه‌حکاما له‌ ری ارشادا
هه‌مو سه‌راسه‌ر آثاری ئه‌وه‌
هه‌مو روناکی ال[illegible]ار ئه‌وه‌ن
رضی الله عنهم اجمعین
وعن افراد کل التابعین

علمای ئوممەت زومرەی صادقین
وان لە ناو زومرەی گەلی سابقین

اجتهادیان کرد لەرێی خودادا
ئەحکامیان گەیاندە ئەم لاو ئەولادا

مدادی خامەی ئەو بوزرگانە
هاوترخی خوێنی زۆری شهیدانە

ئەوان بە سیوف ئەمان بە حروف
بە نهی منکر ئەمر بە معروف

بوئی زاتی حق حمیدی مجید
کردنیە شاهد بو وصفی توحید

بوئی حصری کرد ترسان لە خودا
لەو عالمانەی رێگەی اهتدا،

ئەو نەزانانە بە مە نازانن
بمرن بە حەسرەت هەتا ئەتوانن

٢٦

والی اصل کنتم خیر امة

خطابە بەوان بەرووی تایبەتی

خیر القرون قرنی دلیلە

شخصی بێدەلیل بەدل علیلە

لەلای ئەو دانا چرا هەڵکرا

اعلانی چاکی بۆ ئەوان درا

ئەو عالمانەیش ئێمرۆ حازرن

لەبۆ حقیقەت بە حق ناظرن

وێنەی ئەوانن بۆ مایەی جزا

مظهرن لەبۆ رەحمەتی رەزا

اجمعین منکم دیارە

شەرەفی صوحبەت لێ دەرکەنارە

بە تەوفیقی حق حەتا قیامەت

یەم ریدا ئەدوێنی ساغ و سەلامەت

هەرگیز گوێ مەگرن لە واتەی ناحەق
ئەمانە ئەمانەی مسلمانەیە حەق

یەک وەزیفە مەرە کە هات بە رەحمەت
رەحمەتێ گەیاند بە هەموو ولات

بە دەمو بە دڵ بێ حەق پڕ نوور بو
چونکی مەظهەری نووری حضور بو

هات بۆ تشریعی احکامی اسلام
لە اعتقادات بۆ باقی احکام

بۆ عبادەتی لە گەڵ حضورا
بۆ طاعەتی لە کورەی نورا

ان الصلوة تنهی دەلیلە
لۆ شەڕ لەگەڵ فحشا کوردەلیلە

سورەی مؤمنین مفتاحی خێرە
دڵی مسلمان بە رقە تیرە

الی صل دینی حەرمەتی رەهبەر
دینی حضورە لە خودای اکبر

ذاتی رەهبەرێشی ذوالجناحینە

بوحلق وخالق رابطەی بەینە

دڵی پیروری پڕ لە حضورە

بە حضوری حق سەرباسەر نورە

زمانی لەگەڵ ذکری خودا را

نوربەخشی ئەوانەم ملاو بەولادا

چلونە کارەبا نور ئەبەخشێتی

آوێش حیدشی ئەداکەف ئەرزێتی

وەهائەو دڵی مەرکەزە بۆ نور

انوار ئەبەخشێ بەنزیک و دور

ئەم نورە گەلی بەهەمو یاران

لە عەرەب سانا و باقی دیاران

بەلام بەفەرقی صفای مینایان

انواریان وەرگرت لە بوژیانیان

تایبەتی گەلی خلفای الندر
لەگەل یارانی بەرل منور
لەگەل فامینی آیاتی لە حکام
لەگەل حالی بون لە یاسای ئیسلام
نورلشیان وەرگرت لە خولکی بەرزی
لە دلی تاوی سەما و سەر عەرزی
بون بە آوینە بو نوری زاتی
رەوشتی بەرزو صفای صفاتی
بە وینەی نوسخەی استنساخی چاک
لە وانا دەرکەوت نوری دلی پاک
وەکو مصیدی دەرزی علما
لە رواتە ریزی صدری حکما
بوبکر و عمر علی عثمان
باقی یارانی دەوری نیشتمان
وا منعەبون بە نوری رهبەر
بەشادی لە نەت و تا الله اکبر

چون دینی اسلام بە ئەصل و فەرعی
عقیدە و عەمەل مجموعی شەرعە

عەقیدە ئەبی لەگەل عەمەل بی
عەمەل پیوستە دور لە خەلەل بی

نویژە و روژە و زەکاتە یا حەج
ئەبی خالص بی بو پاسای مەنهەج

خالص ئەوەیە لەگەل حضور بی
لە خەیالاتی بی قیمەت دور بی

وەها بزانی خودا حاضرە
بو خوی و کار و باری حازرە

ئەگەر لە مزگەوت دل لە بازارا
دەم بە بسم اللە و دل لە آزارا

الحاصل پایە بەرزەی ئخلاصە
کە اخلاص نەبو مایە افلاسە

وەهایە دینی رهبەری ئەمینی
وا هات بو یاران آدابی آمینی

جا بە پیرۆزی بە حەدیان وەرگرت
ئەو دەوسی کە ذتەیان لێلا خوراگرت

چون دەس کە وتبو لەسەر رێی رەوی
قائم بون لەسەر خولکی نەبەوی

بە والدێن جا هەدوا فیتا
دەرونی خەدیان بربو بە مینا

هەرکەسیکی تر ئەهاتە لایان
ئەبو بە تابع بو کر رەوەیان

ئەوانیش هەمو معفور ئەبون
دل و سینەیان معطر ئەبون

سلمان لە صدیق قاسم لە سلمان
جعفر لە قاسم وەریا ئەگرت پەیمان

حسنی بصری لە زاتی علی
گەیشتە بە حەرەی مقامی ولی

هەروا هاتە ضعا ئەو خولکە چاکە
تالی کە پشتن ئەم جمعە پاکە

زنجیرەی زێڕی ڕێزی ئەولیا
ئەنواری گەشتت بە هەمو دنیا

والتابعین بالاحسان هم
رضوا عن الله ورضی عنهم

باقی کەسانی دلیان پێ نەدا
پێ ئەگەڕمانەوە لێ بە سەرو سەودا

بەلام دینی حق پیرتەوی عامە
پیرتەوی لە بۆ هەمو ئیسلامە
مەبەس لەوانە لە مانە بە گوریان
وینەیان بو عوام لە گەل عالمان

شەجەرەی سادات نسبەت بە یاران
یا بە اولیای کەناسەکاران

خانەقا چەسارەت لوضوی جم سورە
خوی لە روناکی نوری دل دورە

ڕەوایەی ڕاستی تەمیمی داری   بزری بە سێ زیارە حەمەتی باری

دینی نصیحەتە و اخلاصە بەدل   بو پەروەردگار لێی نەبی غافل

اخلاص بو قورئان هەم الله بو پەیغەمبەر

بو ئیمامانی دینی معتبـــر

بەهەمی ڕبو عامەی موسلمانەکان   تا ڕەحمەتی دابنیان بە قەدری ئیمکان

حوکمی موسلمان نەبی نافع لی   بو کومەلی خوی لوەری لا نەعی

گەر ئەمانەوی هیزی اسلامی   بیتەوە بو مان بە شادوکامی

فەرزە چەن شتی جێبەجێ بکری   هەتا کو اسلام جێگەی خوی بگری

اعادەی دەزگای حلقەی اسلامی   بو علومی دینی کلامی سامی

اعادەی نظر لە بو مصارف   اهتمام بە دینی تەرکی زەکات

اعادەی یاسای محکمەی شرعی   بە چوار مذهب بو اصلی و فرعی

یعنی هەر کەسی کە موسلمانە   تابعی بی بە یەکی لە مذهبانە

مەنعی ئیعلانی حموود و فجور | خانەی مەلاهی لوتر نکت ورد

مەنعی فضائی کیتیبی ئیسلام | لە وەی ئەروپا تە لودینی رشام

دار الافتائی لە هەموو شاری | بو هەر اجمعە لە کار و باری

بە پاشای ئیسلام فەتوادەر کرد | هەتا صدودی علام پیش کرد

لە هەر پایەک ئەگەر بیتە وجود | قابلە ئیسلام بیتە سەر صعود

لە هەر مجلە بە پایەی ئەوی | لە بو تطبیقی ئیمانی ئەو

مادەی علوم درابە حقوق | بە پاشایی کە بونە خلق

بە دوازدە سال بو سە پایەکا | لە مجاز حوار سال بو کلیەکان

مادەی نە خصوصی نوسین و نیشا | لغەی عەرەبی حسابات

فقهی ئیسلامی لە گەل اهتمام | علمی منطقی قابل بە ئیسلام

خا علمی بحث و مناظرەی حقوق | بە پاشای ئیسلام لطا قدسیق

علمی بلاغە و وضعی محکم | بە دوو مەرتە بە تمام داتم

علمی تارکی سیره‌تی ره‌سول   له‌گه‌ل یاراندا به‌ تای اصول
تاریخی هه‌موو خلفای اسلام   له‌گه‌ل امرای خاوه‌ن اقدام
حه‌تا تاریخی عامی عالمی   بو روزگاری هه‌موو آده‌می
ئه‌مانه‌ هه‌موو به‌ دوازده‌ سال   ئه‌بێ طی بکرێن به‌ مقتضای حال
ئه‌می ر کلیه‌ بو اصول دین   تا اصولی هه‌م به‌ تای تمکین
ده‌رزی تفسیر و حدیث شریف   له‌گه‌ل تحقیقا به‌زانی طرائف
تا وه‌ی کلیه‌ ئه‌بێ عالی بێ   تا موقتای به‌رزی تعالی بێ
یا بای معارف کورت و مختصر   ئه‌بێ چینی به‌رز بووت تخانه‌ ده‌ر
له‌ هه‌موو قاتی تا دوازده‌ سال   اماتیانی بێ مقتضای حال
بو ده‌رزی دین ئه‌ فلان و فلان   بو نوێژ و روژوو تا پایه‌ی کمال
مه‌نعی تیکه‌لی بو کچ و کوڕ   به‌ تای اسلام له‌گه‌ل له‌ده‌وری حشر
با مفا فشه‌ به‌ آزادی بێ   هه‌تا شهاده‌ به‌ دلشادی بێ

ئەم دەرزی علمە بە یاسای حەلقە
بڕیار دراوە لە بۆ ئەم خەلقە

هەموو صنعەتە بۆ فامی قورئان
بۆ فامی لفظی سەییدی

قورئانی عەرەبی و حەدیث عەرەبی
هەموو بە یاسای بەرزی ئەدولی

ئەو ویلەی دەریای محیطی هادی
پڕ لە جواهیر مایەی دلشادی

بەم یاسای دەرزە هاتە بوومان
ئەو رزە فامینیان لە سەر ریگمان

ها دەرزی علمم پاشی دەرزی قورئان
لە گەل تەجویدا فەرزە لە سەرمان

بناغەی سلام فامی قورئانە
ئسلام لی قورئان شاری ویرانە

ئەگەر بەسای وەک حافظە لیل
بایخوێنن بۆ دین ئەبی بەدەلیل

لوحەموو لە پاسای امتحان　　فەرزە ببێتە حجی بۆ طلبە کان

خەریکبێ پایەی اعدادیی　　بە ئەرحامی خەلکی ئیش ڕەدی بێ

خەریکبێ پایەی کلیەی لفیسی　　بۆ ئاڵقی خطبە بۆ پایەی تدریس

هەرکەسێ لە ماناپایەی عالی بێ　　ئەبێ بە نظوری جیادکا والی بێ

راتبی عامەی طلبە وشاد　　لە ماڵیە بە بەپای ڕەشاد

سەهمی مصالح لە واردات　　بۆ ئەوم ئەوعمیە لەکاتدا

پێچگە لە وانە اوقافی اسلام　　پارەتی لەدابە نظافتی عام

هەروەها عەیشی طلبەی علم　　لە سەراوقافە بە تمامی معلوم

ئەگەر کفایەت نەکا ئەوهەمو　　مالیە ئەیدا وکو پاسای نوێ

دەولەتی اسلام ڕەوڵەتی دینە　　بۆ ڕێنی لعمەت مایەی تمکینە

دین بە قورئانە وحدیثی نبی　　موقوفی لەسەر علمی ئەو دەرسە

زمانی هەرەبی زمانی دینە　　بۆ مانەوەی دین ئەرکی زۆرە

قاضی و مفتی عالم فەرزەندی عالم بن   بە عەقل و حیا و شەرع سالم بن

نەگە رەقیب لی یا خود موقتدا لی   ئیشکالی تیابی لە رووی دینائی

نە حب لجنەیی لە علمای دین   تحقیقی بکەن نە علم الیقین

چ بونەمە کارە فەرزەنە شاران   هەیئەئی علمی لە اختیاران

امرهم شوری بینهم بەحق   بکەن بە یا بالوجه الاحق

چونکی علما اعیانی دینن   رەهبەری بەرزی ریگەی یقینن

دەسی لکیشی عالم لە بو ریگەی حق

فەرزەنە دانا و بینا بی بەحق

هەروا علما لە قەزاکانا

بالە لادی داو لە هەرمەکانا

کمانی کاریکی دینی هاتە پیش

یا بە مشوەرەت لەلوی بینە پیش

خوداشی یارمەتی ئەدا بە تەوفیق

بە تەوفیق یارت بو فنعم الرفیق

ماسی ترجمه یه پیولسیقه بکری — له هه موو صووری تر وجی بدری

چه رزه وه رشادی صه لکی بلاو کاتی — له هه موو کاتا به قدری امکانی

تا بو صفحه ی ارشاد دبروان بدیدا — تبلیغا تی بکه ن له هه موو جیدا

رابگه یه نن به خه لکی ولات — اسلامی هویه لو بارزه ی حیات

فه رزه له خلاقی اسلامی شریف — بگی به پایه ی معقولی زریف

زور ریب له هه موا دوور بی له تو غا — خاوه ن فکره بی نه بی به بیغا

ته می منداليان بکه ن به را — بوری له وه بورنگه ن خوشیان

حورمه تی مزگه وت راگرن به دل — نه بی به شینی به داخی سه ر جل

هه ر له لادی یه له کشت و کالا — ژیاری مخلوق دوراوه له بالا

وه له لاحی لادی صلاحی عامه — به رزه ی پشتی گرونی اسلامه

کابینه ی دشار قاصه ی ترده یه — له سه رکاسه هه رجی قوده

آینی اسلام آینی کاره — نیشانه به تال مکرویی شاره

بەهۆشی بەزانست بەکار ڕوییشە
ئینسان بۆ کوێرال لەلی بەرێشە

بیگانە بە فەن بە علموصنعەت
بون بە سەروکەلە بێ صنعەت

آغیدو الهم لصقعرانە
سوپاری چشتی بومسولمانە
کورئی دالی ئەو موسلمانە
بێ علموصنعەت ویلی شارانە

آدەمی روحێزی بەرزە
بەوانە ئەشی لەسەر ئەوعەرزە

یەکەم تەوکول لەسەرخودایە
کە لەسەر عالەم گەورەو رایە

دووهەم عیشاری لەسەرشی خوی
بەرەنجی شانەچی دەس کەوی بوی
ئەبەیەرەزم دوسرال بەرزم
بێ بەچرا لە بوسەرعەرزم

عەزیزیکم هەیە بۆ آگاداری
بەسودە لەبۆ کاتی بیداری
نەزانن دنیا وەها هاتوچە
چون وەزعی غەریب تیایا پەیدابە
لەسەر ئەو بارە لەبەر وتمان
زانا کا بەرزەکان لەچەرخانەمان
دیارە کاتی تاریکی داهات
لەکوێ دەرئەچێ گەلی حەشەرات
بەرخستەی سەختی سگانەی نامەرد
نەزان هاتنە پێش وینەی وەحشی هەرد
گەلی نەزانان ئشتها ئەکەن
داوای دەرەجەی اجتهاد ئەکەن
خۆ هەلەئەکەن بارەی اجتهاد
زانستی ئەوەی بۆ بارەی ارشاد

زانستی ئەوی بو یاسای ئیسلام
حفظی پێویستە بو لفظی کەلام

ئەلو حدیثی حەزرەتی رەهبەر
آگاداری ئەوی چی بولەمەوبە

زانستی ئەوی بو شوێنی اجماع
بو شوێنی خلاف لە بارەی ئەوزاع

زانستی ئەوی بو باسی لوغەت
فامی لی ئەوی بو رێی بەلاغەت

رێ راوانە کا فامی خوکلی دین
لی آگاداری لە یاسای یەقین

بزانن هەمو ئەم کارەساتە
مایەی قەسارتن لەم سەرباتە

بزانن فەرقی کوێری نابینا
لەگەل لساقی بینای تەوانا

قل هل یستوی الذین بینە
ئەم ئەزانانە لە قوڕ دەرینە

ئەگەر لوجنەی بیوانی گشتی
بو پاریزی حق بو سەرپەرشتی
ژنانی لە ئەژان جیا ئەکردەوە
تا ژانا ئەمرن بە دەم دەردەوە
ئەم وەزعە هەموی دژی ئیمانە
سەراسەر فتنەی آخر زەمانە
اجتهاد نیە هەر اشتهایە
هەوای پیر و بوچی لی اشتهایە
زوربەی ئەم شەرعە لە بو منالان
ئەبی بە هوی شەڕ بە تولەی سالان
مادەی چی ئەوی تاگەورە ئەبی
آگای لە فتنەی ئەم دەورە نەبی
پیویستە لە بو خاوەن شعوران
یا بو ماموستای دل پر لە نوران
آگادار بین لە بو دەهەبەستی
خو آمادە کەن بو بەرەبەستی

ئامی ئەم نامەی نارد بو برا کان
بو دل روناکو چوله چرا کان

تا ئاگادار بن له نهێنی دنیا
تا خەبەردار بن له مەوجی دەریا
مەبەس خزمەتی هاونیشتمانە
مەبەس پاریزی نوری ئیمانە

سوپاس بو خودا رزگار بوم له نوسینەوەی
نامەی ئاگاداری پاشی عەصری دوشەمەی
حەشدەیەمانگی صفر بیژدای هەزار و
چوارصدو دوازدەی کوچی موافقی
بیست و شەشی حەشتی
هەزار و نوصدونە
نەوەد و یەک
میلادی

سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين
والحمد لله رب العالمين   الخادم للدين عبد الكريم المدرس